

АГРОПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА

УДК 631.155.2

doi: 10.15330/apred.1.17.84-94

Бурляй А.П.¹, Бурляй О.Л.², Журавель Р.О.³

ОЦІНКА ПРОПОЗИЦІЇ ОСНОВНИХ ВИДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

¹Уманський національний університет садівництва,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економіки,
вул. Інститутська, 1, м. Умань,
20305, Україна,
тел.: (04744) 3-22-26,
e-mail: aburlyay@gmail.com,
ORCID: 0000-0003-4179-8138

²Уманський національний університет садівництва,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
вул. Інститутська, 1, м. Умань,
20305, Україна,
тел.: (04744) 3-22-26,
e-mail: burliai-ekonomika@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-3654-0602

³Уманський національний університет садівництва,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економіки,
вул. Інститутська, 1, м. Умань,
20305, Україна,
тел.: (04744) 3-22-26,
e-mail: Rzhrzh2015@gmail.com,
ORCID:0000-0002-9606-883X

Анотація. Продукція сільськогосподарського виробництва є необхідною для забезпечення харчових продуктів, безпечних для здоров'я та життя людей. Саме тому оцінка пропозиції сільськогосподарської продукції на ринку має важливе значення і є метою даного дослідження. В процесі наукових досліджень використовувались такі методи та прийоми: монографічний, системно-аналітичний, абстрактно-логічний, економіко-статистичні тощо. Інформаційною базою досліджень є дані Державної служби статистики України.

Під пропозицією сільськогосподарської продукції розуміємо ту кількість виробленої сільськогосподарської продукції, яка є на ринку в даний час або може бути туди доставлена в будь який період часу. Встановлено, що основними складовими пропозиції сільськогосподарської продукції в Україні є пропозиція сільськогосподарської продукції сільськогосподарськими підприємствами, господарствами населення та за рахунок імпорту.

Проведений аналіз демонструє, що у переважній більшості продукції основною складоутворюючою частиною пропозиції сільськогосподарської продукції є сільськогосподарські підприємства (більше 60 %). Господарства населення переважають у тих видах продукції, які характеризуються значною часткою ручної праці (плодоягідна та овочева продукція, молоко). Частка імпорту в обсязі пропозиції є незначною і коливається в межах 0,2 – 1 %.

Підтверджено, що основним фактором, що впливає на формування пропозиції продукції сільського господарства, є ціна. Також встановлено стійку тенденцію до зростання цін на основні види сільськогосподарської продукції в Україні за останні десять років: ціна на продукцію зернових культур зросла в 3,5 рази, продукції олійних культур, плодів, ягід та продукції галузі тваринництва – майже в 3 рази.

Проведено оцінку експорту-імпорту вітчизняної сільськогосподарської продукції за останні роки.

Ключові слова: ринок, пропозиція, сільське господарство, сільськогосподарські підприємства, господарства населення, імпорт.

Burliai A.P.¹, Burliai O.L.², Zhuravel R.O.³

EVALUATION OF THE SUPPLY OF MAIN TYPES OF AGRICULTURAL PRODUCTS IN UKRAINE

¹ Uman National University of Horticulture,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics,
Instytutska str., 1, Uman,
20305, Ukraine,
tel.: (04744) 3-22-26,
e-mail: aburlyay@gmail.com,
ORCID: 0000-0003-4179-8138

² Uman National University of Horticulture,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics,
Instytutska str., 1, Uman,
20305, Ukraine,
tel.: (04744) 3-22-26,
e-mail: burliai-ekonomika@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-3654-0602

³ Uman National University of Horticulture,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics,
Instytutska str., 1, Uman,
20305, Ukraine,
tel.: (04744) 3-22-26,
e-mail: Rzhrzh2015@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-9606-883X

Abstract. Agricultural products are necessary to provide food that is safe for human health and life. That is why the assessment of the supply of agricultural products on the market in Ukraine is important and is the purpose of this study. Food supply problems are also a priority in Ukraine, which requires more detailed research. The theoretical and methodological basis of the study is the dialectical theory of knowledge and a systematic approach to the study of economic phenomena and processes, theoretical positions of domestic and foreign scientists on food security, market formation of agricultural products and crops.

Structure of agricultural production by categories of farms, correlation between agricultural producers in the regions of Ukraine in Ukraine are analysed.

By the supply of agricultural products we understand the amount of agricultural products that are on the market today or can be delivered there at any time. It is established that the main components of the supply of agricultural products in Ukraine are the supply of agricultural products by agricultural enterprises, households and imports. Supply of the main types of agricultural products and

the structure of supply of agricultural products in Ukraine are analysed. The analysis shows that in the vast majority of products the main component of the supply of agricultural products are agricultural enterprises (more than 60%). Households predominate in those types of products that are characterized by a significant share of manual labor (fruit and vegetable products, milk). The share of imports in the supply is insignificant and ranges from 0.2 to 1%.

It is confirmed that the main factor influencing the formation of the supply of agricultural products is the price. There is also a steady upward trend in prices for the main types of agricultural products in Ukraine over the past ten years: the price of grain products has increased 3.5 times, oilseeds, fruits, berries and livestock products - almost times.

The export-import of domestic agricultural products for the last years is estimated.

Key words: market, supply, agriculture, agricultural enterprises, households, import.

Вступ. Однією з найбільших проблем сучасного світу є широке розповсюдження і посилення голоду та загроза продовольчій безпеці. Їжа є найважливішим продуктом для людини. За теорією потреб Маслоу продукти харчування не лише задовольняють базові людські потреби, а й створюють можливість для формування потреб вищого порядку. За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) в 2019 году у світі від недостатнього харчування страждало близько 690 млн людей, що складає 8,9% населення Землі [1]. Тобто, у XXI столітті доступ до їжі залишається глобальною проблемою та ключовим викликом для сільського господарства, попит на продовольство до 2050 року подвоїться (особливо в країнах із економікою, що розвивається).

Проблеми забезпечення продуктами харчування є першочерговими і в Україні, що потребує більш детального дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз пропозиції основних видів сільськогосподарської продукції в Україні.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектична теорія пізнання і системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів, теоретичні положення вітчизняних і зарубіжних учених із питань продовольчої безпеки, формування ринку сільськогосподарської продукції та вирощування сільськогосподарських культур.

В процесі наукових досліджень використовувались такі методи та прийоми: монографічний, системно-аналітичний, абстрактно-логічний, економіко-статистичні тощо.

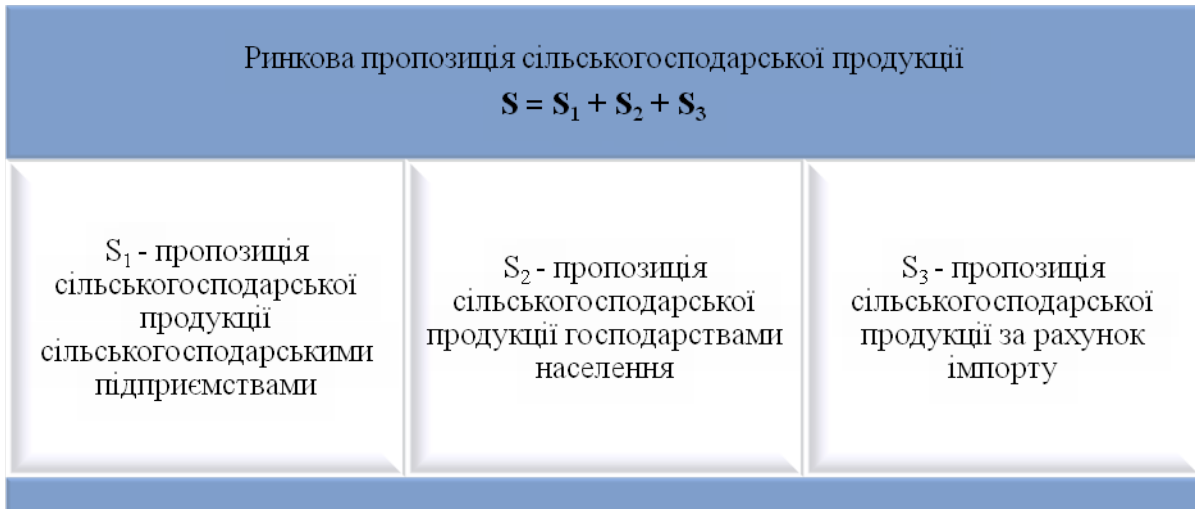
Інформаційною базою досліджень є дані Державної служби статистики України.

Результати. Продовольча безпека країни напряму корелює із пропозицією сільськогосподарської продукції. Пропозиція, попит і ціна – це основні елементи ринку сільськогосподарської продукції. Між цими величинами існують взаємозв'язки, вивчення яких дає змогу формувати раціональні заходи економічної політики [2]. Під пропозицією сільськогосподарської продукції розуміємо ту кількість виробленої сільськогосподарської продукції, яка є на ринку в даний час або може бути туди доставлена в будь який період часу [3]. Сукупність обсягів пропозиції окремих агровиробників утворює ринкову пропозицію сільськогосподарської продукції.

Обсяги продукції сільського господарства на ринку повинні забезпечувати:

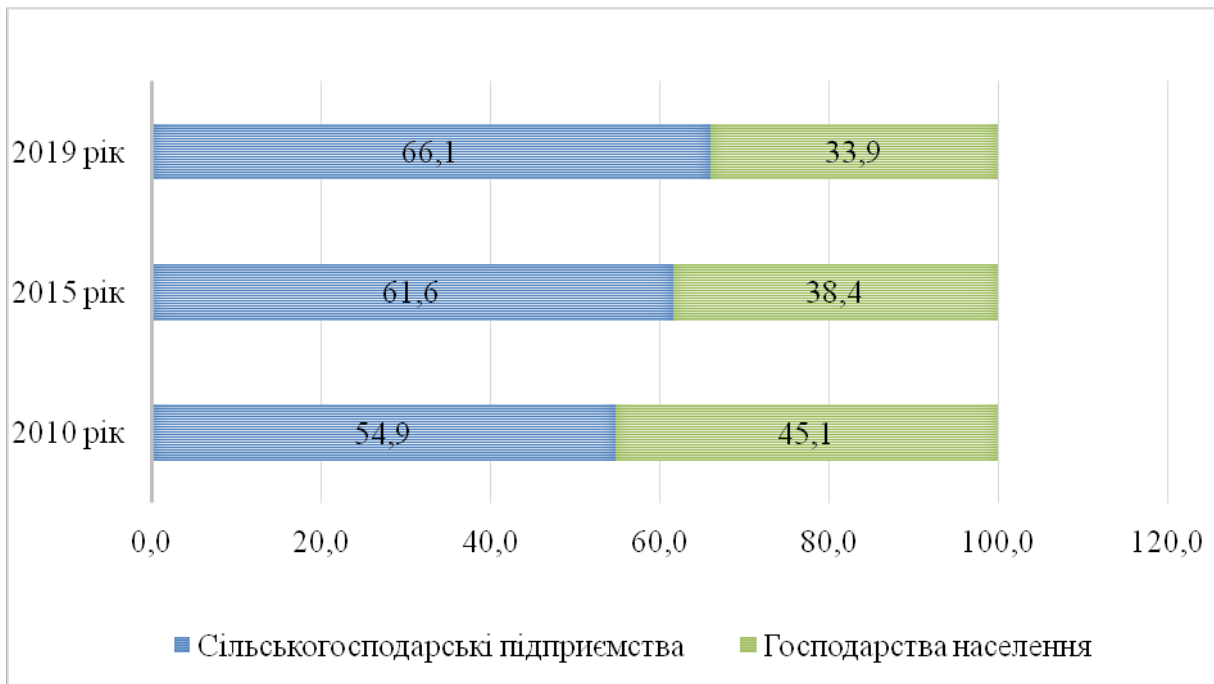
- продовольчу безпеку країни;
- переробну промисловість України у сировині належної кількості та якості;
- зростання експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції з метою збільшення доходів її виробників, забезпечення ефективного функціонування ринкової інфраструктури та збільшення валютних доходів в економіці країни [3, 4].

Складові ринкової пропозиції сільськогосподарської продукції представлено на рис.1.

Рис. 1. Складові пропозиції сільськогосподарської продукції
Fig. 1. Components of the supply of agricultural products

Основними виробниками сільськогосподарської продукції в Україні протягом останнього десятиліття є сільськогосподарські підприємства та господарства населення. В структурі виробництва сільськогосподарської продукції в 2019 році 66,1% обсягу виробництва створювали сільськогосподарські підприємства і 33,9% – господарства населення. Проте, слід відзначити тенденцію до скорочення виробництва господарства населення із 45,1% у 2010 році до 33,9% у 2019 році.

Рис. 2. Структура виробництва сільськогосподарської продукції за категоріями господарств в Україні, % (побудовано авторами за даними джерела [5])
Fig. 2. Structure of agricultural production by categories of farms in Ukraine, %

Разом з тим, слід зауважити, що в розрізі видів сільськогосподарської продукції дане співвідношення може кардинально відрізнятись між собою. Так, частка продукції

рослинництва у загальному обсязі пропозиції сільськогосподарської продукції у 2019 році складала 79,1 %, а тваринництва – відповідно 20,9 %. Серед основних видів продукції рослинництва найбільше виробляють продукції зернових та зернобобових культур (35,2 %), технічних культур (28,6 %) та картоплі та овочевих культур – 11,4 %. Щодо пропозиції продукції галузі тваринництва в Україні, то її формують, насамперед, за рахунок приросту живої маси сільськогосподарських тварин (10,9 %) та молока (6,3 %).

На формування пропозиції сільськогосподарської продукції в країні також впливає регіональний чинник. Так, у розрізі областей України найбільшими постачальниками сільськогосподарської продукції є агровиробники Вінницької, Полтавської та Дніпропетровської областей. При цьому варто зауважити, що співвідношення між обсягами виробництва сільськогосподарської продукції, виробленої аграрними підприємствами та господарствами населення в розрізі областей, мають суттєві відмінності (рис. 3).

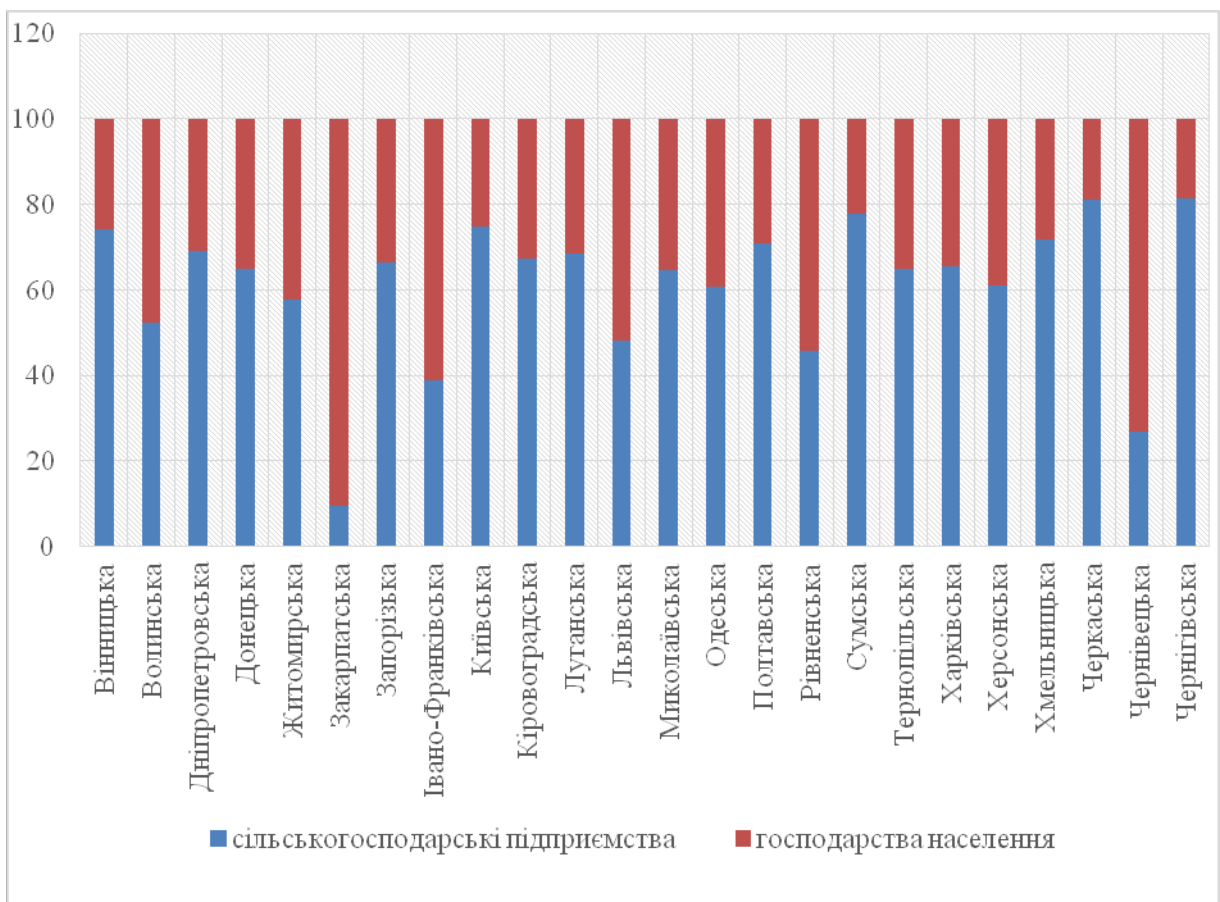

Рис.3. Співвідношення між виробниками сільськогосподарської продукції в розрізі областей України в 2019 році, % [5]

Fig.3. Correlation between agricultural producers in the regions of Ukraine in 2019 [5]

Аналізуючи дані рис.3, можна зробити висновок, що у 2019 році в переважній більшості областей України, основними суб'єктами, що формували пропозицію сільськогосподарської продукції, були сільськогосподарські підприємства. Проте у Закарпатській (90,5 %), Івано-Франківській (61,3 %) та Чернівецькій (73,3 %) областях в загальному обсязі виробництва сільськогосподарської продукції значно переважають господарства населення.

Слід зазначити, що така модель аграрного виробництва, що поєднує дві великі групи товаровиробників – сільськогосподарські підприємства і господарства населення – є результатом реформування галузі. Не зважаючи на нижчий рівень виробництва, господарства населення протягом тривалого періоду часу забезпечували значні обсяги виробництва сільськогосподарської продукції. Проте дані сектори агровиробників неоднорідні за складом, розмірами і динамікою змін. За даними Державної служби статистики, в Україні в 2019 році функціонувало 48504 підприємств, в яких зайнято 461,5 тис. осіб та понад 9 млн сільських і міських домогосподарств, що мають у користуванні земельні ділянки, у тому числі 4,5 млн особистих селянських господарств [5].

Доцільність функціонування сектору господарств населення в аграрній сфері є предметом дискусій науковців, проте узагальнивши їхні праці, можна навести декілька переваг даних структур:

- господарства населення є ефективними в галузях, що потребують значних затрат ручної праці: овочівництво, садівництво, квітникарство, бджільництво, свинарство тощо;

- враховуючи те, що сільськогосподарська діяльність повинна вписуватись в існуючу екосистему, то на багатьох земельних ділянках можна здійснювати діяльність невеликого масштабу;

- оскільки в господарствах населення власник землі поєднує в собі і працівника на ній, то спостерігається дбайливе ставлення до земельних та інших видів природних ресурсів, що в сучасних умовах є надзвичайно важливим аспектом;

- господарства населення, зайняті в сільському господарстві, вирішують багато проблем соціального характеру [6-8].

Разом з тим, все ж таки слід визнати, що діяльність сільськогосподарських підприємств завдяки ефекту масштабу та синергії, є більш ефективною. Але і господарства населення і сільськогосподарські підприємства є рівноправними учасниками ринку, що формують пропозицію сільськогосподарської продукції.

Розглянемо обсяг пропозиції основних сільськогосподарських культур, що вирощуються на території України (табл.1).

Таблиця 1

Формування пропозиції основних видів сільськогосподарської продукції в Україні, тис. тонн [5]

Table 1

Supply of the main types of agricultural products in Ukraine, thousands tonnes [5]

Продукція	Сільськогосподарські підприємства – S ₁			Господарства населення – S ₂			Разом S ₁ + S ₂ , 2019 рік
	2010 рік	2015 рік	2019 рік	2010 рік	2015 рік	2019 рік	
Культури зернові та зернобобові	29779,3	46506,6	59982,1	9491,6	13619,2	15161,1	75143,2
Соняшник	5585,6	9549,2	13088,6	1185,9	1631,9	2165,5	15254,1
Овочі	8122,4	9214,0	9687,6	7157,8	7932,3	8266,7	17954,3
Плоди і ягоди	1746,5	2152,8	2118,9	1459,7	1741,1	1767,8	3886,7
М'ясо в ж.м.	1134,4	1463,4	1697,9	924,6	859,2	794,5	2492,4
Молоко	2216,6	2669,2	2728,6	9031,9	7946,2	6934,6	9663,2

Дані табл.1 показують тенденцію до зростання пропозиції основних видів продукції рослинництва і тваринництва сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення за останні десять років. Можна зазначити, що по виробництву продукції зернових культур, соняшнику та м'яса всіх видів переважаюче значення належить сільськогосподарським підприємствам, а по виробництву молока – господарствам населення. По виробництву плодів і овочів сільськогосподарські підприємства та господарства населення виробляють приблизно однакові обсяги продукції.

Основним фактором, що впливає на формування пропозиції продукції сільського господарства, є ціна. Адже відповідно до закону пропозиції між ціною продукції та її пропозицією існує прямий зв'язок – чим вища ціна, тим більший обсяг пропозиції і навпаки. Тому розглянемо тенденції зміни цін на продукцію сільського господарства, та дослідимо залежність між ціною продукції та пропозицією сільськогосподарської продукції вітчизняними товаровиробниками.

Дані, наведені в табл.2 показують стійку тенденцію до зростання цін на основні види сільськогосподарської продукції в Україні за останні десять років. Так, ціна на продукцію зернових культур зросла в 3,5 раза, продукції олійних культур, плодів, ягід та продукції галузі тваринництва – майже в 3 рази.

Таблиця 2

Ціна основних видів сільськогосподарської продукції в Україні, грн за 1 тону [5]

Table 2

The price of the main types of agricultural products in Ukraine, UAH per 1 ton [5]

Продукція	Ціна реалізації сільськогосподарськими підприємствами			Ціна реалізації господарствами населення		
	2010 рік	2015 рік	2019 рік	2010 рік	2015 рік	2019 рік
Культури зернові та зернобобові	1120,9	2912,1	3867,5	1195,6	2805,4	3702,9
Культури олійні	2942,6	7531,5	8321,2	3026,0	6708,3	6737,2
Культури овочеві	2551,6	3903,4	4497,0	3061,4	7557,3	11677,0
Культури плодові та ягідні	2419,8	5894,5	6494,4	5043,7	9790,9	18123,0
Сільськогосподарські тварини (у живій масі)	10797,1	21966,2	32679,8	12939,4	25345,9	38429,4
Молоко	2938,7	4347,3	8198,2	2563,4	3619,9	6638,2

Така ситуація є результатом дії значної кількості суб'єктивних та об'єктивних факторів. Серед них можна відмітити:

- зростання витрат виробництва через підвищення цін на паливно-енергетичні ресурси, продукцію машинобудівних підприємств, що виробляють сільськогосподарську техніку, добриво і засоби захисту рослин та послуги, що надаються сільськогосподарським підприємствам;

- залежність сільського господарства від погодних умов та низької еластичності попиту на сільськогосподарську продукцію;

- вплив зовнішнього ринку: якщо ціна зростає на зовнішніх ринках, вона також зростає на внутрішньому українському;

- відсутність чітких стратегій розвитку галузі;

- недосконалість ринку сільськогосподарської продукції;
- фінансово-кредитна політика України (зростання облікової ставки);
- монополізм переробних підприємств і оптово-роздрібної торгівлі;
- пасивність держави в регулюванні цін на сільськогосподарську продукцію тощо

[9-12].

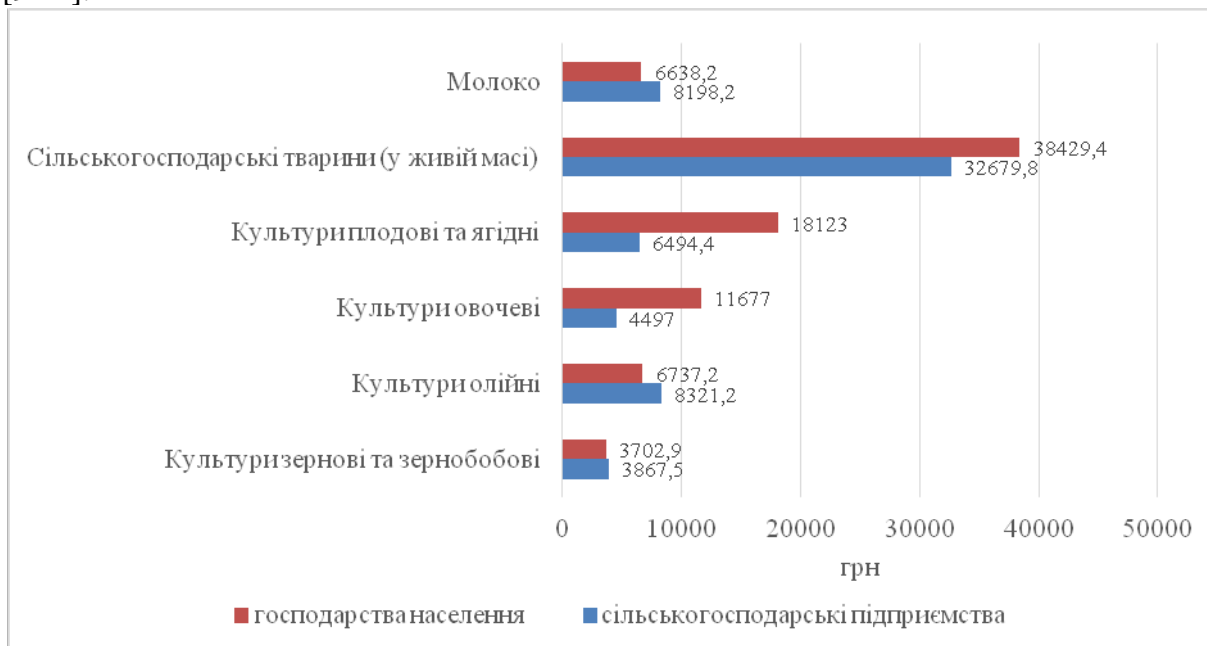

Рис. 4. Ціни на продукцію сільського господарства в Україні в 2019 році, грн [5]

Fig. 4. Prices for agricultural products in Ukraine in 2019, UAH [5]

Аналізуючи динаміку зміни цін (рис. 4), варто зауважити, що ціни на сільськогосподарську продукцію, реалізовану сільськогосподарськими підприємствами і господарствами населення відрізняються між собою.

Так, ціни на м'ясо тварин, овочеву та плодово-ягідну продукцію є вищими у господарств населення, проте молоко та продукцію олійних культур вони реалізують за нижчими цінами.

Нами проведено аналіз впливу ціни на формування пропозиції продукції зернових культур та молока, які підтверджують існування прямої залежності між досліджуваними показниками (рис.5).

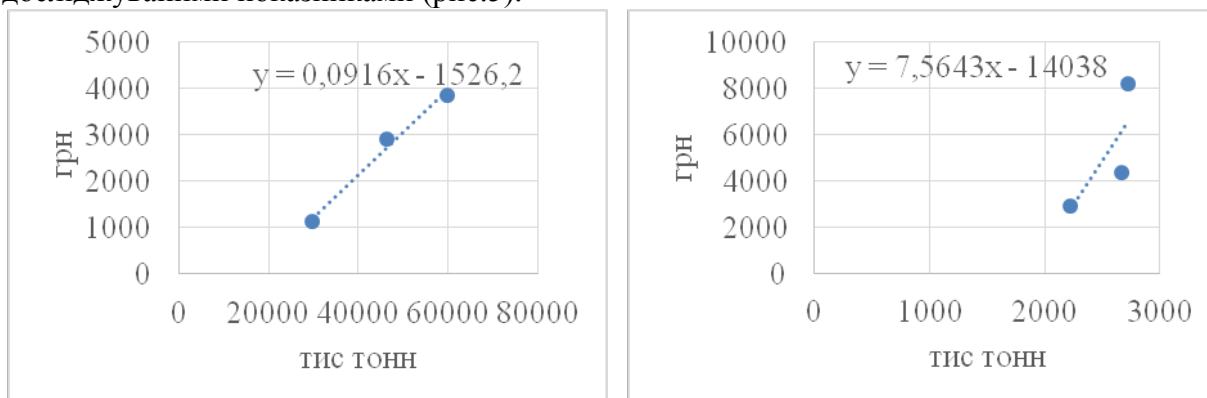

Рис.5. Графік пропозиції продукції зернових культур та молока, виробленої в Україні за період 2010-2019 рр.

Fig.5. Schedule of supply of cereals and milk produced in Ukraine for the period 2010-2019

Очевидно, що за нинішніх умов виробництва сільськогосподарської продукції в Україні ні сільськогосподарські підприємства, ні домогосподарства не можуть повністю забезпечити попит населення на неї, а отже, це створює передумови для розвитку торгівлі імпортною продукцією. Ось чому третьою складовою пропозиції сільськогосподарської продукції на ринку є пропозиція за рахунок імпорту (табл. 3).

Таблиця 3

Експорт-імпорт основних видів сільськогосподарської продукції в Україні в 2019 році [13]

Table 3

Export-import of the main types of agricultural products in Ukraine [13]

Продукція	Експорт		Імпорт	
	тис. тонн	млн. дол.	тис. тонн	млн. дол.
Культури зернові та зернобобові	56592,7	9613,2	149,6	179,3
Соняшник	82,3	34,6	33,0	249,0
М'ясо с.г. тварин в ж.м. (крім птиці)	41,0	124,6	24,3	50,1
Молоко	91,2	119,7	15,5	23,6

За даними Українського клубу аграрного бізнесу, український імпорт сільськогосподарської продукції та продовольства у 2020 році зріс на 13% і досяг рівня 6,5 млрд дол. У 2020 році аграрна продукція залишилася основою зовнішньої торгівлі України. Частка сільськогосподарської продукції та продовольства у загальних обсягах українського експорту склала 45% або 22,2 млрд дол. Разом з тим, імпорт зазначеної продукції досяг рівня 6,5 млрд дол, що на 13% більше ніж минулого року. У товарній структурі імпорту відбулося нарощення закупівель по всім категоріям сільськогосподарської продукції: продукції категорії тваринництва імпортували на загальну суму в 1,3 млрд дол. (+17%); продукції рослинництва – майже на 2 млрд дол. (+11%); жирів і олій – на 280 млн дол. (+11%); готової продукції імпортували майже на 3 млрд дол. (+13%).

Наведені дані дають змогу оцінити пропозицію основних видів сільськогосподарської продукції в Україні (табл. 4):

Таблиця 4

Пропозиція основних видів сільськогосподарської продукції в Україні в 2019 році

Table 4

Supply of the main types of agricultural products in Ukraine

Продукція	S ₁ - пропозиція сільськогоспо-дарської продукції сільськогосподарськи ми підприємствами	S ₂ - пропозиція сільськогоспо-дарської продукції господарствами населення	S ₃ - пропозиція сільськогоспо-дарської продукції за рахунок імпорту	S ₁ – ринкова пропозиція сільськогоспо-дарської продукції
Культури зернові та зернобобові	59982,1	15161,1	149,6	75292,8
Соняшник	13088,6	2165,5	33,0	15287,1
М'ясо с.г. тварин в ж.м. (крім птиці)	1697,9	794,5	24,3	2516,7
Молоко	2728,6	6934,6	15,5	9678,7

Розраховано авторами

Отже, наведені розрахунки чітко демонструють, що на ринку сільськогосподарської продукції в Україні пропозиція товару формується, в основному, за рахунок обсягів виробництва сільськогосподарських підприємств.

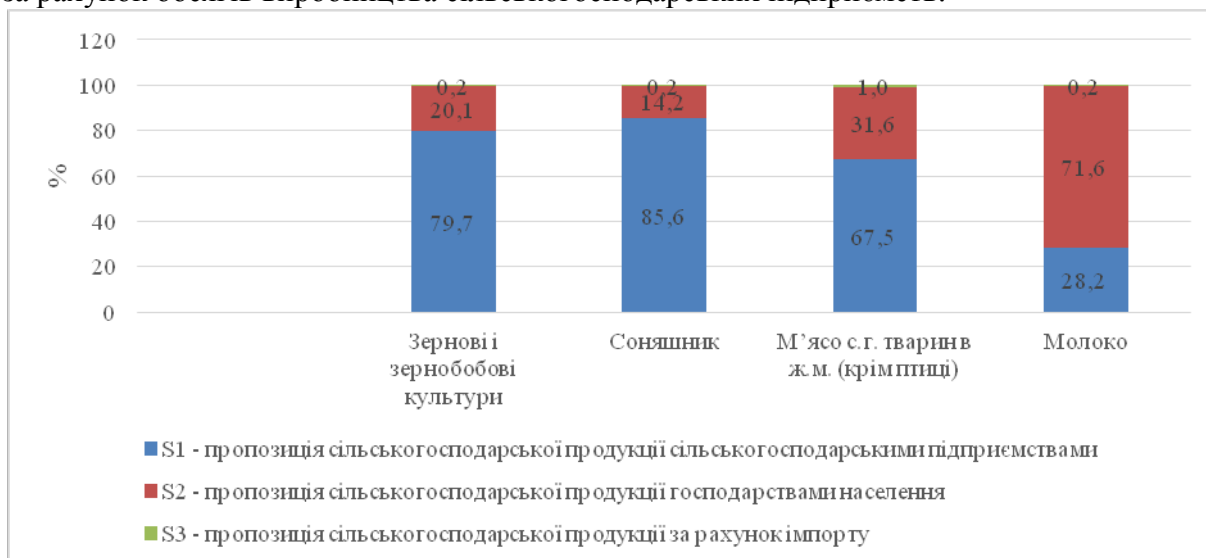

Рис.6. Структура пропозиції сільськогосподарської продукції в Україні в 2019 рр.
Fig. 5. The structure of supply of agricultural products in Ukraine in 2019

Так, в загальному обсязі пропозиції продукції зернових і зернобобових культур, частка сільськогосподарських підприємств складає 79,7 %, соняшнику – 85,6 %, м'яса (ж.в.) – 67,5 %. Господарства населення переважають при виробництві молока – 71,6 %.

Доля імпорту в обсязі ринкової пропозиції в розрізі видів продукції коливається в межах 0,2-1 %

Висновок. Таким чином, вищевикладене дозволяє зробити висновок, що ринкова пропозиція сільськогосподарської продукції в Україні формується за рахунок сільськогосподарських підприємств, господарств населення та імпортних поставок. Встановлено, у переважній більшості продукції основною складоутворюючою частиною є сільськогосподарські підприємства. Господарства населення переважають у тих видах продукції, які характеризуються значною часткою ручної праці. Частка імпорту в обсязі пропозиції є незначною і коливається в межах 0,2 – 1 %.

1. ФАО, МФСР, ЮНІСЕФ, ВПП и ВОЗ. 2020 год. Краткий обзор. Положение дел в области продовольственной безопасности и питания в мире – 2020. Преобразование продовольственных систем для обеспечения финансовой доступности здорового питания. Рим, ФАО. URL: <https://doi.org/10.4060/ca9699ru> (дата звернення: 26.09.2021).
2. Angus, A., Burgess, P. J., Morris, J., & Lingard, J. (. Agriculture and land use: demand for and supply of agricultural commodities, characteristics of the farming and food industries, and implications for land use in the UK. *Land use policy*. 2009.26. S230-S242.
3. Мудрак, Р. П., Бурляй, П., Костюк, В. С., Котвицька, Н. М., Нестерчук, Я. А., Ревуцька, А. О., ... & Фротер, О. С. Економічна теорія. 2018
4. Alina Burliai, Oleksandr Burliai, Oksana Ryabchenko. Research of supply of berry products in Ukraine // International Scientific Conference: Towards Productive, Sustainable and Resilient Economic Development New Ideas about Industrial Policy, Modern Technology Impact and Globalization. Slovak University of Agriculture. Nitra, Slovak Republic on May 16 - 17, 2018.
5. Статистичний збірник "Сільське господарство України" за 2019 рік. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/09/zb_sg_Ukr_2019.pdf (дата звернення: 26.09.2021).

6. Самойлик, Ю. В. Господарства населення у ринковому середовищі: роль і перспективи розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №4. С. 244-250.
7. Кропивко, М. М. Роль господарств населення у забезпеченні потреб людини. *Економіка АПК*. 2016. №4. С.38-44.
8. Черевко, І. В. Господарства населення у зрівноваженому розвитку сільських територій: теоретичні і практичні аспекти. *Інноваційна економіка*. 2012. №11. С.37.
9. Коваленко О. Ю. Цінова конкурентоспроможність та особливості ціноутворення на ринку сільськогосподарської продукції. *Інноваційна економіка*. 2013. № 3. С. 218-226
10. Пархомець М. К., Матвійчук М. З. Ціноутворення у підприємствах агропромислового виробництва: організація та методика : монографія. Тернопіль, 2012. 228 с.
11. Шпичак О. М. Теоретико-методологічні аспекти ціноутворення на сільськогосподарську продукцію. *Економіка АПК*. 2012. № 8. С. 3-10. 17.
12. Яців І. Б., Яців С. Ф. Формування цін на сільськогосподарську продукцію як чинник розвитку аграрного сектору економіки. *Аграрна економіка*. 2015. Т. 8. № 1-2. С. 24-31.
13. Статистичний збірник "Зовнішня торгівля України" за 2019 рік. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/06/Zov_torg.pdf (дата звернення: 26.09.2021).

References

1. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. 2020 A brief overview. The state of food security and nutrition in the world - 2020. Transformation of food systems to ensure the affordability of healthy eating. Rome, FAO. doi.org/10.4060/ca9699ru. Accessed 26 Sept 2021
2. Angus, A., Burgess, P. J., Morris, J., & J. Lingard. „Agriculture and land use: demand for and supply of agricultural commodities, characteristics of the farming and food industries, and implications for land use in the UK.” *Land use policy*, no. 26, 2009, pp.230-S242.
3. Mudrak, R.P., Burluyay, A.P., et al. *Economic theory*, 2018.
4. Burliai, Alina, Burliai, Oleksandr, and Oksana Ryabchenko. “Research of supply of berry products in Ukraine.” International Scientific Conference: Towards Productive, Sustainable and Resilient Economic Development New Ideas about Industrial Policy, Modern Technology Impact and Globalization, Nitra, 2018.
5. *Statistical collection "Agriculture of Ukraine" for 2019*. State Statistics Service of Ukraine, www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/09/zb_sg_Ukr_2019.pdf. Accessed 26 Sept 2021
6. Samoylik, Yu. V. “Households in a market environment: the role and prospects of development.” *Global and National Economic Problems*, no.4, 2015, pp.244-250.
7. Kropivko, M.M. “The role of households in meeting human needs.” *Economics of agro-industrial complex*, no.4, 2016, pp. 38-44.
8. Cherevko, I.V. “Population economies in the balanced development of rural areas: theoretical and practical aspects”. *Innovative economy*, no.11, 2012, pp.37.
9. Kovalenko, O. Yu. “Cost competitiveness and features of pricing at the agrarian market.” *Innovative economy*, no.3, 2013, pp. 218-226.
10. Parkhomets, M. K., & M. Z. Matviichuk. *Pricing at agricultural enterprises: organization and methodics*. Ternopil, Ekonomichna dumka, 2012.
11. Shpychak, O. M. „Theoretical and methodological aspects of pricing for agricultural products.” *Agricultural economy*, no.8, 2012, pp. 3-10.
12. Yatsiv, I. B., & S.F.Yatsiv. “Pricing for agricultural products as a factor of developing agrarian sector of economy.” *Agricultural economy*, vol. 8, no.1-2, 2015, pp. 24-31.
13. Statistical collection "Foreign Trade of Ukraine" for 2019. State Statistics Service of Ukraine, www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/06/Zov_torg.pdf. Accessed 26 Sept. 2021